

- *Про стан реалізації заходів з реформування НАН України (доповідач — академік НАН України А.Г. Загородній)*
- *Математичні моделі та методи динаміки рідини в рухомих резервуарах (доповідач — академік НАН України О.М. Тимоха)*
- *Про розвиток в Україні неприскорювальної фізики елементарних частинок (доповідач — доктор фізико-математичних наук Ф.А. Даневич)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ

12 січня 2022 року

Засідання Президії НАН України 12 січня 2022 р. відбулося в режимі відеоконференції під головуванням президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього.

Присутні заслухали доповідь президента НАН України, голови Координаційної ради з питань реформування НАН України академіка НАН України **Анатолія Глібовича Загороднього** про стан реалізації заходів з реформування Національної академії наук України (стенограму див. на с. 55).

Про виконання завдань з реалізації заходів з реформування Академії на рівні секцій доповіли також голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України, віцепрезидент НАН України академік НАН України В.Л. Богданов; голова Секції хімічних і біологічних наук НАН України, віцепрезидент НАН України академік НАН України В.Г. Кошечко; голова Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України, віцепрезидент НАН України академік НАН України С.І. Пирожков.

* * *

Далі члени Президії НАН України заслухали доповідь директора Інституту математики НАН України академіка НАН України **Олександра Миколайовича Тимохи** про математичні моделі та методи динаміки рідини в рухомих резервуарах (стенограму див. на с. 65).

У доповіді було зазначено, що в Інституті математики НАН України отримано нові вагомні фундаментальні результати світового рівня в галузі математичних проблем динаміки наповнених рідиною тіл з вільною поверхнею. Започатковано нові актуальні напрями наукових досліджень, пов'язані з математичною теорією нелінійних хвиль, що мають міждисциплінарний характер.

Основні результати цих досліджень опубліковано у високо-рейтингових журналах, зокрема у «Journal of Fluid Mechanics»

та «Physics of Fluids», і в шести монографіях, вони неодноразово доповідалися на міжнародних конференціях як ключові лекції. Про світове визнання отриманих результатів свідчать високі як для прикладних математичних робіт індекси цитувань.

Результати зазначених досліджень було використано при формуванні тематики фундаментальних досліджень Інституту математики НАН України, цільових наукових програм Відділення математики НАН України, а також проєкту «Складні динамічні системи в природничих науках: теорія, математичне моделювання, чисельні методи та застосування передових технологій», який отримав фінансування у рамках конкурсу Національного фонду досліджень України «Підтримка досліджень провідних та молодих учених».

В обговоренні доповіді взяли участь директор Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача НАН України академік НАН України Р.М. Кушнір; радник при дирекції Інституту гідромеханіки НАН України академік НАН України В.Т. Грінченко; директор Інституту космічних досліджень НАН України та ДКА України член-кореспондент НАН України О.П. Федоров; академік-секретар Відділення математики НАН України член-кореспондент НАН України А.Г. Нікітін; президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній; академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В.М. Локтев.

Президія НАН України зазначила, що подальший успішний розвиток досліджень з розглянутих нових актуальних у світі напрямів у галузі математичних проблем механіки та математичної теорії нелінійних поверхневих хвиль може мати, крім класичних інженерних застосувань, важливе практичне значення для розвитку нових космічних технологій, зокрема отримання нових матеріалів зі спеціальними, заздалегідь заданими властивостями. Ці дослідження можуть бути корисними для вчених, які працюють у галузі біомеханіки, фармацевтичної та ливарної промисловості.

Виступ академіка НАН України Олександра Миколайовича Тимохи

Виступ доктора фізико-математичних наук Федора Анатолійовича Даневича

* * *

Потім присутні заслухали доповідь завідувача відділу фізики лептонів Інституту ядерних досліджень НАН України доктора фізико-математичних наук, професора **Федора Анатолійовича Даневича** про розвиток в Україні неперискорювальної фізики елементарних частинок (докладніше див. на с. 71).

Основними напрямками неперискорювальної фізики елементарних частинок є дослідження нейтрино, космічних променів, темної матерії, темної енергії, гравітаційних хвиль, космологічні та астрофізичні дослідження, пов'язані з властивостями елементарних частинок, пошук гіпотетичних частинок та ефектів за рамками Стандартної моделі.

В Україні дослідження в цій галузі проводять в Інституті ядерних досліджень НАН України, Інституті теоретичної фізики

ім. М.М. Боголюбова НАН України, Головній астрономічній обсерваторії НАН України, Інституті прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача НАН України, національних університетах Києва, Львова, Харкова, Одеси. Особливо чисті речовини для досліджень з цього напрямку створюють в Інституті фізики твердого тіла, матеріалознавства та технологій ННЦ ХФТІ, а в Інституті сцинтиляційних матеріалів НАН України розробляють радіоактивно чисті сцинтиляційні матеріали.

Українські вчені роблять помітний внесок у дослідження в галузі неприскорювальної фізики елементарних частинок. Роботи ведуться у тісній співпраці з провідними дослідницькими центрами, національними лабораторіями та університетами Європи, США, Південної Кореї, Індії, Туреччини та інших країн. Однак повноцінна участь українських науковців у великих міжнародних проєктах, зокрема європейських, потребує приєднання НАН України до мережі Astroparticle Physics European Consortium (APPEC), яка координує дослідження в цій галузі в Європі.

В обговоренні доповіді взяли участь завідувач відділу астрофізики і елементарних частинок Інституту теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова НАН України член-кореспондент НАН України В.П. Гусинін; директор Лабораторії фізики двох нескінченностей імені Ірен Жоліо-Кюрі (Laboratory of the Physics of the two infinities Irène Joliot-Curie) (Орсі, Франція) професор Андреа Джуліані (Andrea Giuliani); академік-секретар Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України, генеральний директор ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» академік НАН України М.Ф. Шульга; член Президії НАН України академік НАН України А.Г. Наумовець; президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній; віцепрезидент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік НАН України В.Л. Богданов; академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В.М. Локтєв.

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також низку поточних питань:

- постановили провести 17 лютого 2022 р. наукову сесію Загальних зборів НАН України з проблем формування і реалізації моделі розвитку низьковуглецевої економіки України;

- оголосили конкурс на заміщення посад директорів наукових установ НАН України: Інституту космічних досліджень; Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова; Інституту транспортних систем і технологій; Головної астрономічної обсерваторії; Радіоастрономічного інституту; Донецького фізико-технічного інституту ім. О.О. Галкіна; Інституту електронної фізики; Науково-інженерного центру радіогідроекологічних полігонних досліджень; Фізико-технологічного інституту металів та сплавів; Інституту імпульсних процесів і технологій; Інституту електродинаміки; Технічного центру; Центру досліджень інтелектуальної власності і трансферу технологій; Інституту фізико-органічної хімії і вуглекислоти ім. Л.М. Литвиненка; Міжвідомчого відділення електрорізної енергетики; Інституту біології клітини; Інституту сходознавства ім. А.Ю. Кримського; Одеського археологічного музею; Інституту енциклопедичних досліджень; Інституту Івана Франка; Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні; Українського мовно-інформаційного фонду; Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського; Інституту народознавства;

- схвалили план підготовки питань для розгляду на засіданнях Президії НАН України у 2022 році;

- заслухали інформацію віцепрезидента НАН України члена-кореспондента НАН України О.О. Рафальського про виконання бюджетної програми «Забезпечення житлом вчених Національної академії наук України» у 2021 р.;

- затвердили плани підготовки та випуску видавничої продукції видавництвами НАН України у 2022 р.

Призначено:

- академіка НАН України **Шемшученка Юрія Сергійовича** радником Президії НАН України;

- доктора біологічних наук **Харченка Віталія Олександровича** на посаду директора Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України;

- кандидата біологічних наук **Боровик Ларису Павлівну** на посаду директора Луганського природно-заповідника НАН України;

- академіка НАН України **Амошу Олександра Івановича** почесним директором Інституту економіки промисловості НАН України.

Затверджено:

- доктора соціологічних наук **Дембіцького Сергія Сергійовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту соціології НАН України;
- доктора соціологічних наук **Макеєва Сергія Олексійовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту соціології НАН України;
- кандидата юридичних наук **Нагребельного Володимира Петровича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України;
- доктора юридичних наук **Оніщенко Наталію Миколаївну** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України;
- кандидата соціологічних наук **Малюка Андрія Миколайовича** на посаді ученого секретаря Інституту соціології НАН України;
- доктора юридичних наук **Квашу Оксану Олександрівну** на посаді ученого секретаря Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України.

Погоджено призначення:

- доктора технічних наук **Рачковського Дмитра Андрійовича** на посаду головного наукового співробітника Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій та систем НАН та МОН України;
- академіка НАН України **Єфименко Тетяни Іванівни** на посаду головного наукового співробітника Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України»;
- члена-кореспондента НАН України **Даниленка Анатолія Івановича** на посаду головного наукового співробітника Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України»;
- члена-кореспондента НАН України **Корабліна Сергія Олександровича** на посаду головного наукового співробітника Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України»;
- члена-кореспондента НАН України **Сіденка Володимира Романовича** на посаду головного наукового співробітника Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- завідувача відділу Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії ім. В.П. Кухаря НАН України доктора біологічних наук **Кравця Володимира Степановича** за багатолітню плідну наукову працю та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі молекулярної організації сигнальних систем клітин рослин;

- провідного наукового співробітника Інституту регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України доктора економічних наук **Давимуку Степана Антоновича** за багатолітню плідну творчу працю, високі професійні здобутки та вагомий особистий внесок у розвиток книжкового фонду Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаніка;
- директора Державного управління матеріально-технічного забезпечення НАН України **Мельника Василя Володимировича** за багаторічну сумлінну працю, високі професійні здобутки та активне сприяння розвитку наукових досліджень в установах Національної академії наук України забезпеченням їх необхідними матеріальними ресурсами;
- заступника директора з наукової роботи Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Макутова НАН України» доктора юридичних наук **Джабраїлова Руслана Аятшаховича** за вагомий особистий внесок у розвиток економічної науки, розроблення підвалин забезпечення економічних відносин правовими засобами та активне сприяння розвитку регіональної економічної політики і новітніх форм господарювання.

Відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» нагороджено:

- начальника відділу Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» академіка НАН України **Слосаренка Юрія Вікторовича** за багаторічну плідну творчу працю, вагомий внесок у вирішення проблем ядерної енергетики та особисті здобутки у підготовці наукових кадрів;
- директора Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Макутова НАН України» члена-кореспондента НАН України **Устименка Володимира Анатолійовича** за вагомий особистий внесок у розвиток економічної науки, розроблення підвалин забезпечення економічних відносин правовими засобами та активне сприяння розвитку регіональної економічної політики і новітніх форм господарювання;
- президента Національної академії медичних наук України академіка НАМН України і НАН України **Цимбалюка Віталія Івановича** за багатолітню плідну працю лікаря, вченого і організатора наукових досліджень у галузі нейрохірургії, засновника нового напрямку — відновної нейрохірургії, впровадження творчих розробок у лікувальну практику та вагомий внесок у підготовці наукових кадрів.

Відзнакою НАН України «За сприяння розвитку науки» нагороджено:

- директора Державного підприємства Науково-технічного центр «Українська академічна і до-

слідницька мережа» Інституту фізики конденсованих систем НАН України кандидата фізико-математичних наук **Процикевича Ігоря Андрійовича** за багаторічну сумлінну працю в галузі інформаційних технологій, значні здобутки у підтримці функціонування Академічної мережі обміну даними та особистий внесок у створення телекомунікаційної інфраструктури і об'єднання установ Національної академії наук України, Міністерства освіти і науки України та інших організацій для спільної мети — сприяння розвитку прогресивної України;

- Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини **Денісову Людмилу Леоніївну** за вагомий особистий внесок у розвиток економічної науки, розроблення підвалин забезпечення економічних відносин правовими засобами та активне сприяння розвитку регіональної економічної політики і новітніх форм господарювання.

Відзнакою НАН України «Талант, натхнення, праця» нагороджено:

- старшого наукового співробітника Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України кандидата хімічних наук **Чудінович Ольгу Василівну** за плідну наукову діяльність та особистий внесок у розвиток досліджень фізико-хімічних основ створення нових керамічних матеріалів;

- наукового співробітника Державної установи «Інститут Івана Франка НАН України» кандидата філологічних наук **Салій Олександром Романівну** за наполегливу творчу працю, високу професійну майстерність та особистий внесок у розвиток досліджень літературної спадщини Івана Франка;

- заступника завідувача відділу Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Мамутова НАН України» доктора юридичних наук **Гудіму Тетяну Степанівну** за вагомий особистий внесок у розвиток економічної науки, розроблення підвалин забезпечення економічних відносин правовими засобами та активне сприяння розвитку регіональної економічної політики і новітніх форм господарювання.

Подякою НАН України відзначено:

- завідувача відділу Інституту фізики НАН України члена-кореспондента НАН України **Негрійка Анатолія Михайловича** за багаторічну плідну працю вченого в галузі фізики лазерів, педагога та вагомий особистий внесок у розроблення і широке впровадження технологій застосування лазерних систем у наукових дослідженнях і техніці;

- головного наукового співробітника Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України академіка НАН України **Хрушова Єв-**

гена Яковича за багаторічну плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю та вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної математичної науки;

- заступника генерального директора з наукової роботи Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» академіка НАН України **Карнаухова Івана Михайловича** за багаторічну плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю, вагомий здобуток у галузі радіаційної фізики і фізики синхротронного випромінювання та значний особистий внесок у створення унікальних експериментальних установок;

- молодшого наукового співробітника Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України кандидата філологічних наук **Годік Катерину Олександрівну** за наполегливу творчу працю та особистий внесок у розвиток компаративних досліджень світової та української літератури;

- молодшого наукового співробітника Інституту української мови НАН України **Цигвищеву Юлію Олександрівну** за наполегливу творчу працю та особистий внесок у розвиток досліджень у галузі мовознавства;

- головного спеціаліста відділу майнових питань Управління справами НАН України **Томашевську Надію Тимофіївну** за багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм та відповідальне ставлення до виконання посадових обов'язків;

- керівника Сектору фізико-технічних і математичних наук Науково-організаційного відділу Президії НАН України кандидата технічних наук **Мальчевського Ігоря Анатолійовича** за багаторічну плідну працю, вагомий особистий здобуток у справі організації і планування наукових досліджень та впровадження нових форм інноваційної діяльності в установах НАН України;

- ученого секретаря Сектору зведеного планування Науково-організаційного відділу Президії НАН України доктора фізико-математичних наук **Міщука Олега Миколайовича** за багаторічну плідну працю, високі професійні творчі здобутки та особистий внесок у забезпечення організації наукової діяльності установ НАН України;

- співробітників Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Мамутова НАН України» — старшого наукового співробітника кандидата юридичних наук **Волкову Анастасію Олександрівну**; старшого наукового співробітника **Іларіонова Олександра Юрійовича**; провідного наукового співробітника доктора юридичних наук **Олоху Віталія Георгійовича**; старшого наукового співробітника кандидата юридичних наук **Сошнікова Антона Олександровича**; наукового співробітника кандидата юри-

дичних наук **Трегуба Олександра Андрійовича** — за вагомих особистий внесок у розвиток економічної науки, розроблення підвалин забезпечення економічних відносин правовими засобами та активне сприяння розвитку регіональної економічної політики і новітніх форм господарювання;

- співробітників Національної академії мистецтв України — директора Інституту культурології НАМ України доктора філософських наук **Чміль Ганну Павлівну**; ученого секретаря відділення кіномистецтва Президії НАМ України доктора мистецтвознавства **Зубавину Ірину Борисівну**; завідувача відділу естетики Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України доктора мистецтвознавства **Клековкіна Олександра Юрійовича**; завідувача відділу дизайну і архітектури Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України кандидата архітектури **Кондель-Пермінову Наталію Миколаївну**; ученого секретаря Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України кандидата мистецтвознавства **Чібалашвілі Асматі Олександрівну** — за багатолітню плідну творчу працю, вагомий внесок у розвиток вітчизняного сучасного мистецтвознавства, кінематографії й архітектури та активне сприяння розвитку духовної культури.

Почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України нагороджено:

- старшого наукового співробітника Інституту теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова НАН України кандидата фізико-математичних наук **Козирського Володимира Глібовича** за багаторічну плідну працю та вагомий здобуток у розв'язанні низки задач у галузі теоретичної фізики та економічних проблем методами математичного моделювання;

- завідувача лабораторії Інституту чорної металургії ім. З.І. Некрасова НАН України доктора технічних наук **Левченка Геннадія Васильовича** за багатолітню плідну працю вченого-металурга та вагомий творчий здобуток в галузі металургійного виробництва;

- лаборанта Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» **Луценка Валентина Дмитровича** за багаторічну сумлінну працю, високу професійну майстерність та вагомий особистий внесок у розвиток прискорювальної техніки;

- начальника відділу Державного автотранспортного підприємства експедиційних та спеціальних автомобілів НАН України **Мельник Тетяну Леонідівну** за багатолітню сумлінну працю, активну громадську роботу, високий професіоналізм та відповідальне ставлення до виконання посадових обов'язків;

- співробітників Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Макутова НАН України» — завідувача сектору доктора юридичних наук **Зельдіну Олену Романівну**; старшого наукового співробітника доктора юридичних наук **Ковверзнева Вадима Олександровича**; ученого секретаря доктора юридичних наук **Малолітневу Весту Костянтинівну**; провідного наукового співробітника доктора наук з державного управління **Санченко Алевтину Євгенівну**; завідувача відділу доктора економічних наук **Тарасевич Олену Вікторівну** — за вагомих особистий внесок у розвиток економічної науки, розроблення підвалин забезпечення економічних відносин правовими засобами та активне сприяння розвитку регіональної економічної політики і новітніх форм господарювання.

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик